

Liberalkonservatism

I Svensk Tidskrift nr 8 publicerades ett antal artiklar inför den då instundande partistämman i Moderata Samlingspartiet. Somliga av artiklarna har givit genljud i pressdebatten. Bl a signaturen OK i Dagens Nyheter och den socialdemokratiske riksdagsmannen Carl Lidbom har tagit några av artikelförfattarna till sig. De tycker sig på en gång ha funnit konservatism och avståndstagande från konfrontationspolitik i artiklarna. Det är dock svårförståeligt att det är Gunnar Heckscher och Erik Anners som väcker lyckorus hos Carl Lidbom och signaturen OK. Gunnar Heckscher diagnostiserar i sin artikel arbetslösheten som detta samhälles onda och utpekade den solidariska lönepolitiken som den viktigaste sjukdomsorsaken. Erik Anners jämför i sin artikel löntagarfonds-Sverige med statsocialistiska diktaturer i Östeuropa och manar till strid för ägardemokratien.

Moderata samlingspartiet har givit sig i kast med verkligheten. Under slutet av sjuttioalet och början av åttiotalet har en samhällskritikens och rannsakens politik börjat utvecklas i Moderata samlingspartiet. Det konservativa partiet uppvisar radikala drag. Detta är mer uppseendeväckande än ett konservativt partis liberalisering någonsin kunde vara. Men uppgår bytesbalansunderskottet år efter år till 20 miljarder kronor, utgör budgetunderskottet mellan 20 och över 15 % av BNP, ligger inflationen stadigt över 10-procentsnivån och ligger den reella arbetslösheten på 400 000 personer, är något i grunden fel i samhället. Den av förnuftet konservative

kräver då en radikal liberalisering. Detta var också ett genomgående tema för de artiklar som SvT publicerade inför den moderata partistämman.

De borgerliga partierna måste under åttiotalet vara mäktiga att föra en samhällskritisk debatt som vilar på insikten att det faktiskt finns fundamentala brister i vårt svenska samhälles sätt att fungera. Den radikala omprövning som samhällets problem motiverar ställer emellertid andra och högre krav på politikerna än lättvindighetens femtio- och sextioal. Denna omprövning tillåter inte enkla önsketänkande eller politik byggd på enkla slagord. Den kräver kunskap och förmåga till kritiskt tänkande. Det kan aldrig bli fråga om att anamma nya dogmer eller att undfly den radikala omprövning av den offentliga sektorns roll i olika avseenden som olika nyliberala ekonomers analyser föranleder och som vetenskap och beprövad erfarenhet påbjuder.

Under alla omständigheter måste en sak vara helt klar. Den svenska politikens och Moderata samlingspartiets problem är inte att man gått för långt i radikal omprövning. Den nödvändiga liberalisering som förestår måste gå avsevärt mycket längre än vad någon svensk regering hitills har föreställt sig. Det svenska samhällets problem i dag är alltså inte att liberaliseringen gått för långt, som debattörer inom socialdemokratien och folkpartiet tycks tro. Liberaliseringen återstår som huvuduppgift för de borgerliga partierna.

Det vore både dumt och felaktigt att förneka att Moderata Samlingspartiets po-

En trovärdigt försvar

litik i dag bygger på både liberal och konservativ idétradition. Det vore dessutom alldeles onödigt. Både liberalism och konservatism ger värdefulla bidrag till förståelsen av samhället. En framgångsrik politik måste bygga på förnuft och erfarenhet, på både strävan efter frihet och insikt om att vår generation har ett arv att förvalta och föra vidare.

Frågan om statsmakten, dess legitimitet, omfattning och sätt att verka står i dag i centrum. Den moderata syntesen av den liberala och den konservativa synen på

staten bör vara att statsmakten skall vara på en gång stark och begränsad. Friheten och rättsstaten står inte i motsats till varandra.

Den verklighet som möter människor är att den politik som drivits i varierande grad i hela västvärlden under efterkrigstiden nu har nått en återvändsgränd. Skall man inte köra fast, måste man finna en väg tillbaka. Det gäller att finna nya vägar för att åter få de västliga ekonomierna att utveckla den kraft som på ett århundrade skapat välstånd i frihet.